UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiæ S. Thomæ Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Svpplementvm Tertiæ Partis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De tempore contritionis. Quæstio 4.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38817

Visual Library

nem ad totum , quaſdam plus , quaſdam minu
cut qui aliquam communitatem diligit, virtute
los digit, plus & minus ſecundum eorum ordin
bono communi . Et ſimiliter qui dolet de hoc ,
Deum offendit , de diuerſis implicite dolet di
mode, ſecundum quòd plus vel minus per ea D
offendit .

Ad tertium dicendum , quòd quamuis quo
peccatum mortale à Deo auertat & gratiam t
tamen quoddam plus elongat, quàm aliud : in
tum maiorem habet diſſonantiam ex ſua inordi
ne ad ordinem diuinæ bonitatis, quàm aliud ,

QVÆST. IV.

De tempore contritionis, in tres articulos diu

DEinde conſiderandum eſt de tempore c
tionis .

¶ Circa quod quæruntur tria .

¶ Primo , vtrum tota hæc vita ſit contritionis
pus ?

¶ Secundo , vtrum expediat continue de pe
dolere ?

¶ Tertio, vtrum poſt hanc vitam animæ de pe
conterantur ?

ARTIC. I.

Vtrum tota hæc vita ſit contritionis tempu

Tho. 4. d. 17. q. 2. ar. 4 q. 1. & ſeq.

AD primum ſic proceditur . Videtur, quòd
tota hæc vita ſit contritionis tempus. Sicut
de peccato commiſſo debet eſſe dolor, ita & p
Sed non per totam vitã durat pudor de peccato
(ſicut dicit Amb. *) non habet quod erubeſca
peccatum dimiſſum eſt. Ergo videtur quòd nec
tritio, quæ eſt dolor de peccato .

** lib. 2. de pœn. c 7. à medio, ſo. 1.*

¶ 2 Preterea, 1. Ioan. 4. dicitur , quòd per
charitas foras mittit timorem: quoniam timor p
habet. Sed dolor etiam pœnam habet . Ergo in
tu perfectæ charitatis non poteſt dolor contri
manere .

¶ 3 Præterea , De præterito non poteſt eſſe

or, qui proprie eſt de malo præſenti: niſi ſecundum uod aliquid de peccato præterito in præſēti manet. ed quandoque peruenitur ad aliquem ſtatum in hac ita, in quo nihil de peccato præterito manet; neque iſpoſitio, neque culpa, neque reatus aliquis. Ergo ion oportet vlterius de illo peccato dolere.

¶ 4 Præterea, Rom.8. dicitur, quòd diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, etiam peccata, t dicit gloſ.* Ergo non oportet poſt remiſſionem peccati, quòd de ipſo doleat.

** eſt Auguſt. in li. de corrept. & grat. c.9. a med o, to.7.*

¶ 5 Præterea, Contritio eſt pars pœnitentiæ contra ſatisfactionem diuiſa. Sed non oportet ſemper ſatisfacere. Ergo nec oportet ſemper de peccato conteri.

SED contra, Auguſt. in lib. de pœnitentia * dicit, quòd vbi dolor finitur, deficit pœnitentia; vbi deficit pœnitentia, nihil relinquitur de venia. Ergo videtur, cum oporteat veniam conceſſam non perdere, quòd oporteat ſemper de peccato dolere.

** de vera et falſa pœnit. c.t. 13. in med to.4 & Mag. 4.Sent.d. 14. §.4. in fin.*

¶ Præterea, Eccleſ.5. dicitur, De propitiato peccato noli eſſe ſine metu. Ergo homo ſemper debet dolere ad peccatorum propitiationem habendam.

RESPONDEO dicendum, quòd in contritione vt dictum eſt*, eſt duplex dolor. Vnus rationis, qui eſt deteſtatio peccati à ſe commiſſi. Alius ſenſitiuæ partis, qui ex iſto conſequitur: & quantum ad vtrumque, contritionis tempus eſt totius vitæ præſentis ſtatus. Quamdiu enim aliquis eſt in ſtatu viæ, deteſtatur incommoda, quibus à peruentione ad terminum viæ retardatur, vel impeditur. Vnde cum per peccatum præteritum, viæ noſtræ curſus in Deum retardetur; quia tempus illud quod erat deputatum ad currendū, recuperari non poteſt: oportet quòd ſemper in vitæ huius tempore, ſtatus contritionis maneat, quantum ad peccati deteſtationem. Similiter etiam quantum ad ſenſibilem dolorem, qui vt pœna à voluntate aſſumitur. Quia enim homo peccando, pœnam æternam meruit, & contra æternum Deum pecca-

** q.1.ar. 2. ad 1. et q.3. a. 1. corp.*

uit: debet pœna æterna in temporalem muta ſaltem dolor in toto hominis æterno, id eſt, ſtatu huius vitæ, manere. Et propter hoc dicit go de Sancto Victore *, quòd Deus abſoluens ho nem à culpa & pœna æterna, ligat eum vinculo petuæ deteſtationis peccati.

*in libro sũma ſententiarũ tract. 5. c. 11.

Ad primum ergo dicendum, quòd erubeſce reſpicit peccatum ſolum, in quantum habet turp dinem: & ideò poſtquam peccatum, quantum culpam remiſſum eſt, non manet pudori locus: ne autem dolori, qui non ſolum de culpa eſt, quantum habet turpitudinem, ſed etiam in quan habet nocumentum annexum.

Ad ſecundum dicendum, quòd timor ſer quem charitas foras mittit, oppoſitionem habe charitatem ratione ſeruitutis: quia pœnam reſp Sed dolor contritionis ex charitate cauſatur, vt ctum eſt *: & ideò non eſt ſimile.

* q. 3. a. 1 ad 3. & art. ſeq.

Ad tertium dicendum, quòd quamuis per pœ tentiam peccator redeat ad gratiam priſtinam & munitatem a reatu pœnæ: numquam tamen redit priſtinam dignitatem innocentiæ: & ideò ſem ex præterito peccato aliquid in ipſo manet.

Ad quartum dicendum, quòd ſicut non debet mo facere mala, vt veniant bona: ita non debet g dere de malis, quia ex eis occaſionaliter prouen bona, diuina gratia vel prouidentia agente: qu illorum bonorum, peccata cauſa non fuerunt, magis impedimenta: ſed diuina prouidentia ea c ſauit, & de ea debet homo gaudere, de pecc autem dolere.

Ad quintum dicendum, quòd ſatisfactio atte tur ſecundum pœnam taxatam, quæ pro pecc iniungi debet: & ideò poteſt terminari, vt no oporteat vlterius ſatisfacere. Hæc autem pœ præcipuè proportionatur culpæ ex parte conuer nis, ex qua finitatem habet. Sed dolor contritio reſpondet culpæ ex parte auerſionis, ex qua ha

quam

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quamdam infinitatem: vnde & contritio ſemper de-
bet manere; nec eſt inconueniens, ſi remoto poſte-
riori remaneat prius.

ARTIC. II.

Vtrum expediat continue de peccato dolere?

AD ſecundum ſic proceditur. Videtur, quòd non
expediat continuè de peccato dolere. Expedit 14
enim quandoque gaudere: vt patet Philip. 4. ſuper
illud, Gaudere in Domino ſemper: dicit gloſ.*quòd *Gloßa or-*
neceſſarium eſt gaudere. Sed non eſt poſſibile ſimul *din. ibid.*
gaudere & dolere. Ergo non expedit continuè de
peccato dolere.

¶ 2 Præterea, Illud quod eſt de ſe malum & fu-
giendum, non eſt aſſumendum niſi quatenus eſt ne-
ceſſarium, vt medicina ad aliquid: ſicut patet de
vſtione & ſectione vulneris. Sed triſtitia de ſe ma-
la eſt, vnde dicitur Eccleſ. 30. Triſtitiam longe ex-
pelle à te: & ſubditur cauſa, Multos enim occidit
triſtitia, & non eſt vtilitas in illa. Hoc etiam Phi-
loſophus dicit in 7. Ethicorum, & 10. * Ergo non **l. 7. c. 13*
debet amplius dolere de peccato, niſi quatenus ſuf- *& 14.*
ficit ad peccatum delendum. Sed ſtatim poſt primam
contritionis triſtitiam peccatum deletum eſt. Ergo
non expedit vlterius dolere.

¶ 3 Præterea, Bernardus dicit, Dolor bonus eſt,
ſi continuus non ſit: mel enim abſynthio eſt admi- *In lib de*
ſcendum. Ergo videtur quòd non expedit continuè *vera &*
dolere. *falſa Pœ-*

SED contra eſt, quòd *Auguſtinus dicit, Semper *nit. c. 13.*
doleat pœnitens, & de dolore gaudeat. *in fin. t. 4*

¶ Præterea, Actus, in quibus conſiſtit beatitudo, *& Mag.*
expedit ſemper continuare quantum poſſibile eſt. *4. ſent. d.*
Sed huiuſmodi eſt dolor de peccato: quod patet *14 §. A*
Matth. 5. Beati qui lugent. Ergo expedit dolorem *in fin. de*
continuare quantum poſſibile eſt. *pœni. d. 3*

RESPONDEO dicendum, quòd hæc eſt conditio *c. 5.*
in actibus virtutum inuenta, quòd non poteſt in **c. 6. cir.*
eis accipi ſuperfluum & diminutum: vt in 2.*Ethic. *fin.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

probatur: vnde cum contritio (quantum ad id
eſt diſplicentia quædam in apetitu rationis) ſit
pœnitentiæ virtutis , numquam poteſt ibi eſſe ſ
fluum . Et ſicut nec quantum ad intenſionem, it
quantum ad durationem : niſi ſecundum quod
vnius virtutis impedit actum alterius magis nec
ſium pro tempore illo. Vnde quantumcumque h
cõtinue in actibus huius diſplicentię eſſe poſſit,
magis, & melius eſt, dummodo actibus aliarum v
tum vacet ſuo tempore, ſecundum quòd oportet.
paſſiones poſſunt habere ſuperfluum & diminutu
& quantum ad intenſionem, & quantum ad durat
Et ideò ſicut paſſio doloris, quam voluntas aſſu
debet eſſe moderate intenſa : ita debet modera
durare, ne ſi nimis duret, homo in deſperatione
puſillanimitatem & huiuſmodi vitia labatur.

Ad primum ergo dicendum, quòd gaudium ſ
impeditur per dolorem contritionis, non autem
dium quod de Deo eſt: quia habet ipſum dolor
pro materia.

Ad ſecundum dicendum, quòd illud Eccleſ.
triſtitia ſeculi loquitur : & Philoſoph. loquitur
triſtitia, quæ eſt paſſio, qua moderate vtendum
ſecundum quòd expedit ad finem, ad quem
mitur.

Ad tertium dicendum, quòd Bernardus loq
de dolore, qui eſt paſſio.

ARTIC. III.

15 *Vtrum etiam poſt hanc vitam animæ de pecca*
conterantur?

AD tertium ſic proceditur. Videtur, quòd e
poſt hanc vitam animæ de peccatis conte
tur. Amor enim charitatis diſplicentiam de pec
cauſat. Sed poſt hanc vitam manet in animabus
ritas, & quantum ad actum, & quantum ad habi
Quia charitas numquam excidit, vt dicitur p
Corinth. 13. Ergo manet diſplicentia de pec
commiſſo, quæ eſſentialiter eſt contritio.

¶ 2 Prçterea, Magis dolendum eſt de culpa, quàm de pœna. Sed animæ in purgatorio dolent de pœna ſenſibili, & de dilatione gloriæ. Ergo multo magis dolent de culpa ab eis commiſſa.

¶ 3 Præterea, Pœna purgatorij eſt ſatisfactoria de peccato. Sed ſatisfactio habet efficaciam ex vi contritionis. Ergo contritio manet poſt hanc vitam.

SED contra, Contritio eſt pars pœnitentiæ ſacramenti. Sed ſacramenta non manent poſt hanc vitam. ergo nec contritio.

¶ Præterea, Contritio poteſt eſſe tanta, quòd deet & culpam & pœnam. Si ergo animæ in purgatorio conteri poſſent, poſſet vi contritionis earum, reaus pœnæ eis dimitti, & ita à pœna ſenſibili liberai: quod eſt falſum.

RESPONDEO dicendum, quòd in contritione ria conſideranda ſunt. Primum eſt, contritionis geus, quod eſt dolor. Secundum eſt, contritionis forna, quæ eſt actus virtutis gratia informatus. Tertium ſt, contritionis efficacia, quæ eſt actus meritorius c ſacramentalis, & quoddammodo ſatisfactorius. nimæ igitur poſt hanc vitam, quæ in patria ſunt, cōitionem habere non poſſunt: quia carent dolore, ropter gaudij plenitudinem. Illæ verò quæ ſunt in ferno, carent contritione: quia etſi dolorē habeant, eficit tamen in eis gratia dolorem informans. Sed læ quæ in purgatorio ſunt, habent dolorem de peccatis gratia informatum, ſed non meritorium, quia on ſunt in ſtatu merendi. In hac autem vita, omnia ia prædicta inueniri poſſunt.

Ad primum ergo dicendum, quòd charitas non auſat iſtum dolorem, niſi in illis qui doloris capaes ſunt: ſed plenitudo gaudij beatis omnem capacitem doloris excludit: & ideò quamuis charitatem abeant, tamen contritione carent.

Ad ſecundum dicendum, quòd animæ in purgatoo dolent de peccatis: ſed ille dolor non eſt contrio, quia deeſt eis contritionis efficacia.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ad tertium diceudum, quòd pœna illa quan-
mæ in purgatorio ſuſtinent, non poteſt propri
ſatisfactio: quia ſatisfactio opus meritorium n
rit: ſed largo modo dicitur ſatisfactio, pœnæ d
tæ ſolutio.

QVÆST. V.

De effectu contritionis, in tres articulos diuiſa.

DEinde conſiderandũ eſt de effectu contritio
¶ Circa quod quæruntur tria.

¶ Primo, vtrum peccati remiſſio ſit contri
effectus?

¶ Secundo, vtrum contritio poſſit totaliter to
reatum pœnæ?

¶ Tertio, vtrum parua contritio ſufficiat ad
tionem magnorum peccatorum?

ARTIC. I.

16 *Vtrum peccati remiſsio ſit contritionis effectus*

Tho. vbi ſup. ar. 5 q. 1. & ſequent.

AD primum ſic proceditur. Videtur, quòd
cati remiſſio non ſit contritionis effectus.
lus enim Deus peccata remittit. Sed contritioni
ſumus aliqualiter cauſa, quia actus noſter eſt.
contritio non eſt cauſa remiſſionis culpæ.

¶ 2 Præterea, Contritio eſt actus virtutis.
virtus ſequitur peccati remiſſionem: quia vir
culpa non ſunt ſimul in anima. Ergo contritio
eſt cauſa remiſſionis culpę.

¶ 3 Præterea, Nihil impedit à perceptio
chariſtiæ niſi culpa. Sed contritus ante con
nem non debet accedere ad Euchariſtiam,
nondum eſt conſequutus remiſſionem culpæ.

SED contra eſt, quòd dicitur in gloſ. ſuper
Pſal. 50. Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus
Contritio cordis eſt ſacrificium, in quo pecca
uuntur.

¶ Præterea, Virtus & vitium eiſdem cauſi
**c. 1. & 2* rumpuntur & generantur, vt dicitur in 2. * Eth
Sed per inordinatum amorem cordis, pecca
committitur. Ergo per dolorem ex amore c

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN